

**14. 10.
—13. 11.**

2010

Hiroshima
Nagasaki
1945—2010

Fotografie
a artefakty

Otevřeno
úterý
až sobota
od 9.00
do 17.00

Moravské
zemské
muzeum
Palác
šlechtičen
Kobližná 1
Brno

Hiroshima
Nagasaki
1945—2010

Photographs
and artifacts

Open
Tuesday
to Saturday
from 9.00
to 17.00

The Moravian
Museum
Palace
of Noble
Lady's
Kobližná 1
Brno

Výstavu pořádají
Nadace Forum 2000, The Nippon Foundation, Hiroshima Peace Memorial
Museum a Moravské zemské muzeum – Etnografický ústav pod záštitou
Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

www论坛2000.c
www.mzmu.cz

The exhibition is organized by
the Forum 2000 Foundation, The Nippon Foundation, the Hiroshima Peace Memorial
Museum and The Moravian Museum – Ethnographic Institute under the auspices
of the Ministry of Education, Youth and Sports.

CZE

Válka v Pacifiku (též válka v Tichomoří) začala 7. prosince 1941 útokem Japonska na americkou základnu Pearl Harbor na Havajských ostrovech.

V Evropě podepsalo Německo v září 1939 „Pakt o neútočení“ se Sovětským svazem a napadlo Polsko, na což Velká Británie a Francie reagovaly vyhlášením války Německu. Druhá světová válka započala. Japonsko uzavřelo v září 1940 třístrannou dohodu (tzv. Pakt tří) s Německem a Itálií a tímto krokem se rovněž zapojilo do války. Ve snaze zabránit japonskému útoku přikročily západní velmoci včetně Austrálie, Spojených států, Velké Británie a Holandska ke zmrazení veškerých obchodních styků s Japonskem. To tím přišlo o zdroje železné rudy, oceli a ropy a stanulo před rozhodnutím vzdát se svého snu na ovládnutí Asie, nebo se jejího přirodního bohatství zmocnit silou. První možnost velení japonské armády zavrhl aropné embargo pokládalo za neoficiální vyhlášení války. V dubnu 1941 došlo mezi Spojenými státy a Japonskem k jednání, které však nepřineslo žádny výsledek. V listopadu 1941 pak předložily Spojené státy Japonsku diplomatickou nótou (Hullova nótou), v níž požadovaly bezpodmínečné stažení všech japonských jednotek z území Číny a Indočíny. Japonská vláda přijala Hullovu nótou jako ultimátum a rozhodla se pro válku.

Překvapivým útokem na americkou námořní základnu Pearl Harbor v Tichém oceánu se Japonsko ocitlo v otevřené válce se Spojenými státy. Jeho nečekaný úder sjednotil všechny Američany a slova „Pamatujte na Pearl Harbor!“ se pro ně stala okřídelnou výzvou. Japonské jednotky se vzápětí vylodily na Malajském poloostrově, dobyly britský Singapur a záhy ovládly celou jihovýchodní Asii.

Významný zvrat ve válce v Pacifiku představovala bitva o ostrov Midway v roce 1942, v níž americké námořnictvo porazilo japonskou flotilu, a následující bitva o Šalomounovy ostrovy. Ačkoli počátkem roku 1944 vše nasvědčovalo tomu, že Japonsko válku prohrálo, boje v Tichomoří pokračovaly s rostoucí intenzitou a přinesly dramatický nárůst počtu obětí na obou stranách. Začátkem roku 1945 zvolilo americké velení jako nejefektivnější takтиku kobercové nálety s použitím napalmu. Bombardování Tokia 10. ledna 1945, během kterého svrhlo na město svůj smrtící náklad celkem tři sta třicet bombardérů typu B-29, se stalo nejnicivějším leteckým útokem všech dob. Zahynulo při něm přes 100 000 lidí.

Americké letectvo pak pokračovalo v bombardování japonských měst a působilo značné ztráty na životech civilních obyvatel. Američané předpokládali, že tak donutí Japonsko ke kapitulaci a že nebudé zapotřebí pozemní invaze, která si měla podle odhadů vyžádat životy půl milionu amerických vojáků. Velení japonské armády však navzdory úsilí některých japonských politiků o ukončení války trvalo na pokračování bojových operací.

Od října 1942 pracovaly stovky amerických vědců pod krycím názvem Manhattanův projekt na vývoji nukleární zbraně. K prvnímu zkoušebnímu výbuchu atomové pumy došlo 16. července 1945 na

pouštní základně v Novém Mexiku. Její tvůrci si plně uvědomovali skutečnost, že tento objev změní běh dějin lidstva. Velení americké armády nyní stanulo před nelehkou volbou – použít bombu a donutit tak Japonsko ke kapitulaci, nebo podniknout pozemní útok, který by přinesl obrovské ztráty na životech na obou stranách?

Navzdory návrhům použít novou zbraň pouze jako hrozbu a přes protesty řady vědců i politiků se americká vláda nakonec rozhodla bombu svrhnut. Její účinek měl mít drtivý dopad na japonskou morálku a vést k rychlému ukončení války. Dne 26. července 1945 byla představitelům Japonska předložena takzvaná Postupimská deklarace (Výzva ke kapitulaci Japonska), která hrozila Japonsku naprostou zkázou, nepřistoupit-li na bezpodmínečnou kapitulaci. Japonci však tu toto nabídku ignorovali a ztratili tak poslední možnost odvrátit nukleární útok. Jeho hlavním cílem se stalo přístavní město Hirošima jakožto sídlo velitelství druhé japonské armády a centrum průmyslové výroby. Pondělí 6. srpna 1945 vstoupilo do dějin: ráno v 8.15 svrhl americký bombardér typu B-29 s názvem Enola Gay první atomovou pumu.

Ačkoli blízcí spolupracovníci amerického prezidenta Harryho Trumana a řada dalších útok kritizovali, bylo rozhodnuto použít ještě jednu atomovou pumu. Jejím cílem se mělo stát japonské město Kokura, v němž se nacházela velká zbrojovka. 9. srpna 1945 však Kokuru halil závoj kouře a mlhy, a tak bombardér svrhl svůj smrtonosný náklad na náhradní cíl – město Nagasaki.

Navzdory protestů řady vysokých armádních přestavitelů se 10. srpna 1945 Japonsko rozhodlo na podmínky Postupimské deklarace přistoupit. Rozhodnutí bylo ohlášeno občanům v rozhlasovém vysílání 15. srpna 1945.

Tato expozice je věnována hrozným účinkům jaderých zbraní. V dnešní době, kdy se některé státy (Írán, Severní Korea) pouštějí do vývoje atomových bomb a kdy hrozí, že se tyto zbraně dostanou do rukou teroristů, by měla působit jako memento a výzva mezinárodnímu společenství k zastavení jaderného zbrojení. Je velmi případné, že se tak zásadní výstava objevuje právě v Praze, kde americký prezident Barack Obama v dubnu 2009 ve svém veřejném projevu prohlásil: „Jakožto jediná jaderná velmoc, která atomovou zbraň použila, mají Spojené státy morální povinnost jednat“. Slíbil také, že se bude zasazovat o ukončení nukleárního zbrojení a o svět bez jaderých zbraní. Příkladem takového úsilí je dohoda START II (o vzájemném snížení strategických jaderých zbraní), kterou Barack Obama a ruský prezident Dmitrij Medveděv podepsali v Praze v dubnu letošního roku.

ENG

The Pacific War, also called the Asia-Pacific War, began with Japan's attack on Pearl Harbor in Hawaii, a United States territory, on December 7, 1941.

In Europe, Germany signed a 'Non-aggression Pact' with the Soviet Union in September 1939 and invaded Poland. The United Kingdom and France declared war against Germany in response to this aggression. World War II began. In September 1940, Japan signed the Tripartite Pact with Germany and Italy and this set Japan in the direction of war. In order to discourage Japanese aggression, Western powers including Australia, the United States, Britain and the Dutch, stopped selling iron ore, steel and oil to Japan. That meant that Japan was forced to choose between giving up its territorial ambitions in Asia or seizing its natural resources by force. The Japanese military did not consider the former an option and considered the oil embargo an unspoken declaration of war. Negotiation between the United States and Japan began in April 1941 but did not bear fruit. In November 1941 the United States sent a note (Hull Note) to Japan demanding the unconditional withdrawal of all troops from China and Indochina. The Japanese government took the Hull Note as an ultimatum and decided to go to war.

After the sudden attack on Pearl Harbor, the American naval base in the Pacific, Japan declared itself officially at war with the United States. This sudden attack served to unite the Americans against Japan. "Remember Pearl Harbor" became a key phrase for Americans. Japanese troops landed on the Malay Peninsula, conquered British Singapore, and quickly occupied all of Southeast Asia.

However, the battle near Midway Island in 1942, in which the US Navy defeated the Imperial Japanese Navy, and the ensuing naval battle over the Solomon Islands, marked a turning point in the war in the Pacific. Although at the beginning of 1944 everything seemed to suggest that Japan had lost the war, battles on access routes to Japan continued with growing intensity, bringing a dramatic increase in casualties on both sides. At the beginning of 1945, carpet napalm bombing was seen as the most effective tactic by US war strategists. The attack on Tokyo on March 10, 1945, in which three hundred and thirty B-29 bomber planes dropped a lethal load on the city, became the most devastating bombing raid of all time. More than 100,000 people died.

After that, the US Air Force frequently bombed Japanese cities, causing heavy civilian losses. Americans expected that such attacks would force Japan to surrender and therefore eliminate the necessity of invading, a maneuver which was estimated to lead to the loss of up to a million US lives. Despite efforts by some Japanese politicians to end the war, the Japanese military commanders insisted that the war continue.

Since October 1942, hundreds of scientists in the United States had been working on the so-called Manhattan Project, which was a codename for a project to develop the first atomic bomb.

On July 16, 1945, the bomb was tested for the first time on a desert base in New Mexico. The authors of the bomb were fully aware that they were changing the course of human history. The US command faced a dilemma, namely, whether to force Japan to surrender by using the bomb or to invade Japan, inflicting enormous casualties on both sides.

Against proposals to demonstrate the new weapon in a non-military way, despite the objections of many scientists and reluctance of responsible politicians, the U.S. government decided to use the bomb in order to cause a psychologically devastating effect on the Japanese people and therefore bring the war to a quick end. On July 26, 1945, the so-called Potsdam Declaration (the Proclamation Defining Terms for Japanese Surrender) was addressed to Japanese representatives. The Declaration threatened Japan with total destruction unless it signed an unconditional surrender. The Japanese ignored this offer and lost their last chance to avert a nuclear attack. The port city of Hiroshima, a seat of the Second General Army and site of extensive industrial production, was chosen as the primary target. That day, Monday, August 6, 1945, changed the course of history. At 8.15 A.M., the US bomber B-29 Enola Gay dropped the first atomic bomb.

Despite criticism of the attack by those close to United States President Harry Truman and others, the decision was taken to drop a second atomic bomb. The Japanese city of Kokura, where a huge arms factory was located, was selected as the target. However, on August 9, 1945, the city was clouded with smoke and fog and the bomber dropped its lethal load on an alternative target, the city of Nagasaki.

Over the protests of its many military representatives, the Japanese government decided to accept the Potsdam Declaration on August 10. The decision was announced by Emperor Shōwa to the Japanese citizens in a radio broadcast on August 15, 1945.

The exhibition you are about to see describes the horrible consequences of the atomic bomb. Today, when states such as Iran and North Korea are trying to develop nuclear weapons, and in view of serious concerns that a terrorist group may obtain nuclear weapons, this exhibition should serve as a reminder inspiring the international community to strive to stop the proliferation of nuclear weapons. It is highly appropriate to have this significant exhibition in Prague, where in April 2009 US President Barack Obama stated in a public address that "As the only nuclear power to have used a nuclear weapon, the United States has a moral responsibility to act." The President went on to express his commitment to stop the proliferation of nuclear weapons and seek the ultimate goal of a world without them. The START II Treaty (Strategic Arms Reduction Treaty) signed by United States President Barack Obama and Russian President Dmitry Medvedev in Prague in April this year is an example of such an effort.